

בס"ד. שיחת ליל שמחת תורה (קודם הקפות), ה'תשט"ו.

בלתי מוגה

א. (כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר שכיון ש"מצות היום בשמחה"¹, יש להתחיל בניגון שמחה. ולאחרי הניגון אמר:)

השמחה דשמחת תורה היא שמחה גדולה ביותר.

בכלל, כל יו"ט הוא זמן שמחה — "מועדים לשמחה"², ובפרט חג הסוכות, שבו נאמר ציווי מיוחד — "ושמחתם לפני ה' אלקיכם שבעת ימים"³, ובפרט השמחה דשמחת בית השואבה.

וא"כ, השמחה דשמיני עצרת ושמח"ת, שהיא שמחה נוספת, הרי היא שמחה גדולה ביותר.

— לאמיתו של דבר הרי ענין השמחה אינו רק ביו"ט, אלא בכל זמן, שהרי עבודת ה' צריכה להיות בשמחה, כמ"ש: "עבדו את הוי' בשמחה", ובמילא, כל זמן שישנו הענין ד"עבדו את הוי'" — שזהו ענין תמידי (כדלקמן) — ישנו גם הענין ד"בשמחה", ונמצא, שענין השמחה צריך להיות תמיד. אלא שביו"ט בכלל, ובסוכות ושמח"ת בפרט — ישנה מעלה נוספת בהשמחה (כדלקמן).

ב. הענין האמור שעבודת ה' צריכה להיות בתמידות — הוא מהחילוקים בין דת ישראל האמיתית ובין דתות אחרות שכדו בני אדם מלבם:

בכל הדתות — כשאדם עושה פעולה מסויימת משך זמן ידוע ביום, חצי שעה או פחות מזה, די בזה למשך כל היום. משא"כ בדת ישראל האמיתית מוכרח להיות ענין העבודה בתמידות, באופן שהתורה מקיפה את כל הפרטים שבחיי האדם.

והטעם לזה:

איתא באבות דרבי נתן: "עשרה נקראו חיים .. ישראל נקראו חיים

(3) אמור כג, מ.

(4) תהלים ק, ב.

(5) ספלי"ד.

(1) ראה שיחת שמח"ת תש"ג ותש"ה ס"ב

(סה"ש תש"ג ריש ע' 8, תש"ה ע' 58).

(2) נוסח תפלת יו"ט.

שנאמר⁶ ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום", והיינו, שבני ישראל נקראים "חיים" ע"י דביקותם בהקב"ה.

והרי הדביקות בהקב"ה היא ע"י "והלכת בדרךיו"⁷ — קיום התומ"צ, שעז"נ⁸ "ושמרו דרך הוי"⁹ (היינו שהתומ"צ הם דרכו של הקב"ה, כפי שמצינו שהקב"ה מבקר חולים¹⁰ ומניח תפלין¹¹, ועד"ז בשאר המצוות), שעז"ז נעשית הדביקות בהקב"ה, ובמילא — ענין החיים.

וכשם שבחיים גופניים, אי אפשר לחלק את החיות (היינו נקודת החיות) לזמנים שונים, לחיות חצי שעה בכל יום, כי, כאשר החיות נפסקת לרגע אחד בלבד אזי מתבטל כל הענין (ולכן צריכים לעשות פעולות כאלו שהן בבחינת "תחיית המתים") — כן הוא גם בחיים הנמשכים ע"י קיום המצוות, שענין זה מוכרח להיות בתמידות, ואם יפסק לרגע אחד הרי הוא חסר לגמרי¹¹.

ולכן, הסדר בתורה הוא שכל הענינים קשורים עם התורה:

לא רק ענינים נעלים, ענינים הקשורים במוח ולב, קשורים עם התורה, אלא גם ענינים גשמיים ופשוטים, שלכאורה אין להם שייכות לתורה — גם בנוגע אליהם ישנה הוראה בתורה, וכמ"ש הרמב"ם¹² "שהחכם ניכר .. במאכלו כו"¹³, ומונה שם עשרה דברים, וביניהם גם ענינים פחותים.

והיינו, שכל הפרטים של יהודי צריכים להיות ע"פ תורה, כדי שלא יהי' הפסק ח"ו בענין החיים.

ג. ולדוגמא:

גם בענין האכילה — צריכה להיות עבודה, דהיינו, שהאכילה תהי' לשם שמים.

[ואדרבה: בימינו עיקר העבודה היא באכילה, ולא בתענית —

כפי שאמר כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע¹³, שבדורות שלפנינו היתה עבודה בענין של צום ותענית, כיון שלא היו מסתכלים כ"כ זה על הנהגתו של זה, ואפילו אם ידעו שפלוני מתענה, לא היו עושים מזה "מציאות" (קיינ וועזן), ולכן הי' אפשר לפעול שענין התענית יהי' באמיתיות;

(11) ראה גם תר"מ ח"ו ע' 4.

(12) הלי' דעות רפ"ה.

(13) שיחת שמח"ת תרס"ה ס"ו (סה"ש

תורת שלום ע' 57).

(6) ואתחנן ד, ד.

(7) תבוא כח, ט.

(8) וירא יח, יט.

(9) סוטה יד, א. ב"ר ספ"ח.

(10) ברכות ו, א.

משא"כ בימינו, כאשר כל אחד מסתכל על חברו, ומכל דבר עושים "מציאות" — אזי ענין התענית אינו עבודה, כי, אפילו אם יעלה בידו שאיש לא ידע על כך, הרי עצם הידיעה שאם יודע הדבר אזי יעשו מכך "מציאות" ("א גאנצן צימעס און וועזן"), מביאה אותו לידי ישות ("ער ווערט פון דעם ברייטער ווי לענגער"...), מצד המחשבה שאלו יצויר שהדבר יודע לחבירו, בודאי יכבדנו מאד! ...

ולכן, בימינו ענין התענית אינו עבודה, והעבודה היא — באכילה, שתהי' לשם שמים].

והדרך לזה — ע"י ההתבוננות שיתבונן האדם בהמעמד ומצב של נשמתו כמו שהיתה למעלה קודם ירידתה בגוף, שאז היתה בתנועה של אהבה ויראה, ולא היתה לה שום שייכות לענינים גשמיים; ואילו עתה, בהיותה בגוף, מלבד זאת שעושה את הענינים הגשמיים שמוכרח בהם, הרי הוא עושה זאת מתוך תענוג וחשק: אם חסר מלח במאכל מוסיף הוא מלח, וכיו"ב — הרי גם אם עדיין אינו אוהז במדריגה זו (שלא ירגיש תענוג בענינים גשמיים), תפעל בו ההתבוננות עכ"פ בהנוגע לפועל, שאכילתו תהי' כדבעי.

ד. ויתירה מזה, שאפילו בענין השינה — שאז אין שום חיות בגילוי, ולכאורה האדם הוא כמו בהמה — צריכה להיות "עבודה":

"אדם מועד לעולם.. בין ער בין ישן"¹⁴. ולכאורה, כיון שבשעת השינה האדם הוא כמו בהמה, ואינו שולט בעצמו — מדוע הוא "מועד"? — אך הענין הוא, שכאשר האדם שוכב לישון כדבעי, אזי יהי' גם בשעת השינה כדבעי¹⁵.

והיינו, שכאשר יקרא קריאת שמע שעל המטה, ויתבונן בכל מחשבותיו דבוריו ומעשיו שבמשך היום, ויהי' "ממארי דחושבנא"¹⁶, ויבוא לידי מרירות ולב נשבר, כמ"ש¹⁷ "זבחי אלקים רוח נשברה" — הרי לא זו בלבד שבשעת השינה לא יהיו ענינים לא טובים, אלא אדרבה — שע"י השינה יתוסף עילוי לגבי מעמדו ומצבו בהיותו ער, כפי שמצינו¹⁸, ש"בשעה שאדם ישן היא (הנשמה) עולה ושואבת לו חיים מלמעלה", דהיינו, ממקום כזה שבשעה שהאדם ער אינו יכול לקבל ממנו, כי, בשעה שהוא ער ישן

16) זח"ג קעח, א.

17) תהלים נא, ט.

18) ב"ר פי"ד, ט.

14) ב"ק כו, סע"א (במשנה). וש"נ.

15) ראה המשך תער"ב ח"א ע' צא. וראה

גם תר"מ ח"ד ע' 30. ועוד.

הגבלות הגוף, ורק בשעת השינה, שאז מתבטלות הגבלות אלו, אזי ביכולתו לקבל חיות ממקום זה.

— ישנם כאלו שענין זה הוא בגילוי אצלם; אבל אפילו אלו שענין זה אינו בגילוי אצלם, הנה ע"י ההכנה דקריאת שמע שעל המטה כדבעי, נפעל ענין זה אצלם, אף שאינם מרגישים זאת.

ה. היוצא מכל האמור — שעבודת ה' צריכה להיות באופן תמידי, במשך כל כ"ד שעות המעל"ע, כי, רק כשהעבודה היא באופן תמידי יכול האדם לקבל חיות, כנ"ל שבענין החיות אי אפשר שיהי' הפסק.

וכיון שהענין ד"עבדו את הוי"ו" צ"ל באופן תמידי, ו"עבדו את הוי"ו" צ"ל "בשמחה" — הרי מובן, שגם ענין השמחה צ"ל באופן תמידי. והיינו, שמצד זה שהוא יהודי, ועומד בתנועה של דביקות באלקות, ומצד זה הרי הוא חי — מזה לבד צריך להיות בשמחה גדולה ביותר.

וכידוע הסיפור¹⁹ אודות הרה"צ ר' לוי יצחק מבארדיטשוב, שפעם ראוהו יוצא בריקוד בבית הכנסת לפני תפלת שחרית, ושאלוהו: לשמחה מה זו עושה? מה פשר השמחה עתה — לפני התפלה ולפני כל שאר הענינים? והשיב ר' לוי יצחק, שבאמרו זה עתה את ברכות השחר — כפי שנוהגים אצלם לומר את ברכות השחר בבית הכנסת — והגיע לברכת "שלא עשני גוי", התבונן עד כמה מאושר הוא, שהרי הי' יכול להיות באופן אחר ח"ו, ואעפ"כ "לא עשני גוי"! וא"כ, כמה מאושר הוא שזכה בענין שלא התייגע עבורו כלל, שזוהי שמחה גדולה ביותר, כמי שזוכה בהון עתק שלא עמל ויגע בו כלל²⁰.

ו. והנה, אף שענין השמחה צ"ל באופן תמידי — יש מעלה בענין השמחה ביו"ט בכלל, ובזמני שמחה בפרט:

בכל ימות השנה — העיקר הוא העבודה עצמה, וענין השמחה הוא תנאי ודבר טפל להעבודה; משא"כ ביו"ט, ובזמני שמחה בפרט — השמחה עצמה היא עבודה וענין בפ"ע.

וטעם הדבר — כיון שיו"ט הוא זמן שמחה למעלה, ולכן השמחה עצמה היא ענין בפ"ע. ולכן אנו רואים שביו"ט כאו"א מישראל — אפילו

19) ראה שיחת שמחת תורה תרס"ד ס"ד ע' קעו. ח"כ ע' צח. תו"מ ח"ח ע' 172.
 (ספר השיחות תורת שלום ע' 10). אג"ק ח"ה (20) ראה תניא פל"ג (מב, ריש ע"ב).

מי שאינו יודע כלל שיו"ט היום עומד בתנועה של שמחה ("אויפגעלייגט"), כיון שמאירה בו השמחה שלמעלה²¹.

ובזה גופא יש מעלה בשמחת תורה — שאז השמחה היא בלי גבול.

* * *

ז. השמחה דשמחת תורה באה בהמשך להעבודה דראש השנה ויוהכ"פ וכללות חודש תשרי. והיינו, שבתחילה כל הענינים הם "בכסה"²², בתנועה של עלי' והעלם; וכשמתחיל ענין ההמשכה והגילוי — "ליום חגיגו"²², בחג הסוכות — אזי נעשית השמחה, ובפרט בשמע"צ ושמח"ת, שאז נעשית קליטת ההמשכה — אזי השמחה היא ביותר.

והנה, בענין ההעלם והכיסוי ישנם כמה אופנים: ישנם לבושים שמעלימים לגמרי, שעליהם נאמר²³ "ואנכי הסתר אסתיר", וישנם לבושים נעלים יותר, שענינם גילוי אלקות, אלא שאעפ"כ הרי הם בכל זאת לבושים. ובשמחת תורה — מתבטלים כל סוגי הלבושים.

ח. ובהקדמה:

כל הלבושים, גם הלבושים המעלימים לגמרי — כוונתם היא בשביל הגילוי.

וכפי שמצינו²⁴ בענין זה משל מא' הצדיקים ("א גוטן אידן"), מילדים ששיחקו ב"מחבואים", שא' מתחבא כדי שחבירו יחפש אחריו. פעם התחבא א' הילדים, וחבירו — במקום לחפשו, הסתלק לגמרי. פרץ הילד המתחבא בבכי מר: הוא מתחבא, ואף אחד אינו מחפש אחריו! ...

וכן הוא בנוגע להעלם וההסתר שהקב"ה מסתיר את עצמו — שהכוונה בזה היא כדי שיחפשו אחריו, ולכן, כאשר מחפשים את הקב"ה אע"פ שהוא מסתתר — הרי זה ענין פנימי כו'; משא"כ כאשר אין מחפשים כלל — הרי זה לגמרי היפך הכוונה.

אמנם, גם כאשר האדם מחפש את הקב"ה, ומסיר את הלבושים המעלימים — יש בזה כמה מדריגות, כדלהלן.

23) וילך לא, יח.

24) ראה גם אנ"ק ח"ח ע' קסת.

21) ראה גם תניא ספמ"ו.

22) תהלים פא, ד. וראה לקו"ת דרושי

ר"ה נד, סע"ג ואילך. ובכ"מ.

ויובן ע"פ משל²⁵:

כאשר אדם בא אל המלך — צריך לעבור תחילה דרך חצר המלך, ואח"כ נכנס להדירה ועובר בהחדרים ורואה את כל השרים כו', ורק אח"כ מגיע הוא אל המלך עצמו.

אמנם, מצד גודל ההתפעלות שמתפעל בהיותו בחצר המלך — עלול האדם לשקוע לחלוטין ("פאָרטרונקען ווערן") בהתפעלות זו, ולא להמשיך הלאה.

וישנו מי שאינו מסתפק בכל הגילויים שרואה בחצר המלך, וממשיך ללכת הלאה, אבל, בהכנסו פנימה יותר — מתפעל גם הוא, ואינו ממשיך הלאה. וכזה ישנם כמה וכמה מדריגות, והצד השוה שבהם — שכולם נעצרים במקום מסויים, ואינם מגיעים אל המלך עצמו.

אך, ישנו אדם — חכם גדול ביותר, או בן המלך — שמצד העצם שלו קשור הוא עם עצם המלך, והוא אינו מסתפק בגילויים, איזה שיהיו. את שכלו ומדותיו — משאיר הוא אמנם בא' המקומות הקודמים, אבל הוא עצמו, מצד העצם שלו — נמשך הוא אל עצם המלך.

וככל הדברים האלה יש גם בעבודת ה':

ישנו מי שבשעה שמתבונן בגדולת הוי', "מה גדלו מעשיך"²⁶ ו"מה רבו מעשיך"²⁷, יוצא הוא אמנם עי"ז מלבושי הטבע המסתירים לגמרי, ועומד בתנועה של קירוב לאלקות, אבל, מצד גודל ההתפעלות שמתפעל מגדולת הוי' שבהתהוות העולם — נעצר הוא במדריגה זו, ואינו ממשיך למעלה יותר. והיינו, לפי שעבודתו היא רק מצד בחי' נר"נ, שהם כחות פנימיים.

וישנו מי שעבודתו היא מצד מקיף דחי', ולכן אין הוא נעצר בהתבוננות בדרגת האלקות שבהתלכשות בעולמות, אלא עולה למעלה יותר ומתבונן בהפלאות הא"ס שלמעלה מעולמות; אלא, שבמדריגה זו, נעצר גם הוא, ואינו ממשיך למעלה יותר.

וישנה עבודה נעלית יותר — העבודה שמצד מקיף דיחידה, שהיא "חבוקה ודבוקה בך"²⁸, בדוגמת בן לאביו, שמצד בחינה זו אינו נעצר ואינו מסתפק בגילויים, איזה שיהיו, אלא נמשך להעצמות. וכמאמר אדמו"ר

(25) ראה אור המאיר פ' וישלח עה"פ לג,
 יז (בשם הבעש"ט). וראה גם תו"מ ח"ב ע'
 62. וש"נ.

(26) תהלים צב, ו.
 (27) שם קד, כד.
 (28) נוסח ההושענות ליום ג'.

הזקן²⁹: "מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ"³⁰, איך וויל זע גאָר ניסט, איך וויל ניט דאיינ ג"ע, איך וויל ניט דאיינ עוה"ב כו', איך וויל מער ניט אַז דײַך אַליין".

ט. והנה ידוע³¹, שגילוי הנשמה הוא ע"י התורה. והיינו, שאף שהנשמה היא למעלה מהתורה, מ"מ, גילוי הנשמה הוא ע"י התורה דוקא. ובתורה גופא — ישנם כמה מדריגות, והמדריגה המתגלית בנשמה — היא כפי המדריגה בתורה שעל ידה נעשה הגילוי.

ובכללות ישנם בתורה ב' מדריגות — גליא דתורה ופנימיות התורה: גליא דתורה — נתלבשה בדברים גשמיים, ושייכת להעולם, ולכן המדריגה המתגלית על ידה בנשמה היא נר"נ בלבד; ופנימיות התורה, שהיא למעלה מהעולם — מגלה בנשמה את המקיף דח"י, ואפילו מקיף דיחידה.

י. וזהו תוכן ענין ההקפות דשמח"ת³²:

בשעת ההקפות — ישנה ההתקשרות דעצם הנשמה עם עצמות ומהות א"ס ב"ה.

ולכן אומרים לפני ההקפות את הפסוקים ד"אתה הראת" — שהם י"ז פסוקים, בגימטריא טו"ב (כמבואר במאמרים³³), שהפסוק הראשון שבהם הוא — "אתה הראת לדעת כי הוי' הוא האלקים אין עוד מלבדו"³⁴, שפירושו: "אתה — דו, עצמות א"ס ב"ה, הראת — האָסט זיך באַוויזן, לדעת — אַז מען זאָל דײַך וויסן", ותוכן הידיעה הוא בב' הענינים — "כי הוי' הוא האלקים" ו"אין עוד מלבדו"³⁵.

וע"י הקדמת הענין ד"אתה הראת" — שתוכנו גילוי העצמות שע"י התורה — הולכים אח"כ להקפות, שענינם הסרת כל הלבושים, כולל הלבושים דהשתלשלות ואפילו למעלה מהשתלשלות.

ומצד זה הוא גודל השמחה — "נגילה ונשמחה בך"³⁵.

*

(32) ראה גם שיחת ליל שמח"ת דאשתקד ס"ד (תו"מ ח"י ע' 85 ואילך).
(33) ראה סד"ה לעושה נפלאות גדולות לבדו תש"ד (סה"מ תש"ד ע' 54).
(34) ואתחנן ד, לה.
(35) שה"ש א, ד.

(29) הובא בסהמ"צ להצ"צ שרש מצות התפלה פ"מ (דרמ"צ קלח, סע"א). — נעתק ב"היום יום" יח כסלו.
(30) תהלים עג, כה.
(31) ראה סה"מ תש"ה ס"ע 122 ואילך.

יא. יום שמיני-עצרת הוא המשך לחג הסוכות. ולכן הלשון בנוסח התפלה (ע"פ נוסח אדמו"ר הזקן) הוא: "שמיני עצרת החג הזה", ולא "חג שמיני עצרת", כמו בשאר הימים טובים — כי, אף ששמיני-עצרת הוא "רגל בפני עצמו"³⁶, הרי הוא המשך לחג הסוכות ("עצרת החג")³⁷. והנה, בחג הסוכות ישנם ב' מצוות — מצות סוכה, ומצות ד' מינים:

בנוגע למצות סוכה — אמרו חז"ל³⁸ "כל ישראל ראויים לישב בסוכה אחת". והיינו, שאף שבני ישראל הם באופן ד"לא ימד ולא יספר"³⁹, מ"מ ה"ה "ראויים לישב בסוכה אחת", כיון שזהו ענין של בלי גבול (כמדובר בהתועדות דשמחת בית השואבה)⁴⁰.

אמנם, מכיון שהאדם יודע את מעמדו ומצבו כו', איך יכול הוא להגיע למדריגה ד"לישב בסוכה אחת"? — הנה על זה באה המצוה דד' מינים, שענינה החיבור ד"אתרוג" ("שיש בו טעם ויש בו ריח") עם "ערבה" ("שאיין בה טעם ואיין בה ריח")⁴¹, והיינו, שכאשר ה"אתרוג" מקרב גם את ה"ערבה", היינו, שאינו יושב ב"מזרח" וממתין עד שיבואו אליו ויתנו לו כבוד, ואז יואיל בטובו ללמוד עם הזולת... אלא הוא עצמו משתדל לקרב את הערבה — אזי מתנהג עמו הקב"ה באופן ד"מדה כנגד מדה"⁴², דהיינו שאף שהאמת היא (כפי שידוע בעצמו) שהוא אינו אלא "ערבה", מ"מ, לוקח אותו הקב"ה ומכניסו ב"סוכה אחת"⁴³.

*

יב. כ"ק מו"ח אדמו"ר אמר כמה פעמים, וגם כתב ענין זה במאמרי חסידות⁴⁴, ששמיני-עצרת הוא אותו הענין כמו ראש השנה, אלא שאותם הענינים שפועלים בראש השנה בקו המרירות — פועלים בשמע"צ בקו השמחה.

והרי העבודה דראש השנה היא עבודת התשובה, שכללות ענין התשובה הוא על העדר העבודה, אך ע"י התשובה נעשה עילוי גדול ביותר

---

36) סוכה מה, רע"א. וש"נ.
 37) ראה ט"ז או"ח רסתרס"ח. ועוד.
 38) שם כז, ב.
 39) הושע ב, א.
 40) סל"ז (לעיל ס"ע 42 ואילך).
 41) ויק"ר פ"ל, יב.
 42) סנהדרין צ, סע"א. וראה סוטה ח, ב
 ואילך.
 43) חסר אריכות הדברים בענין זה, והשייכות לשמע"צ (המו"ק?).
 44) ד"ה ביום השמע"צ תרצ"ה פכ"ו (סה"מ קונטרסים ח"ב שלט, א). — נעתק ב"היום יום" כב תשרי, שמע"צ. וראה גם תו"מ — רשימת היומן ע' שנג. וש"נ.

— "במקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורין יכולין לעמוד בו"⁴⁵, ועד ש"זדונות נעשו לו כזכיות"⁴⁶.

והנה, כיון שבשעת ירידת הנשמה למטה "משביעין אותו תהי צדיק ואל תהי רשע"⁴⁷, נמצא, שבהעדר העבודה, הרי לבד העדר העבודה עצמו, הרי הוא עובר גם על השבועה.

וזהו מ"ש"⁴⁸ "על כל דבר פשע גוי" — כפירוש רש"י "שימצא שקרן בשבועתו".

וממשיך בכתוב "על שור על חמור על שיה על שלמה" — כיון שענין זה ("על כל דבר פשע") נעשה בסיבת נפש הבהמית, שיש בה כמה חילוקים, שהם פרטי הענינים⁴⁹ ד"שור", "חמור", "שה" ו"שלמה" שמונה בכתוב,

[המשך הביאור בענין "על כל דבר פשע גוי" — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש ח"א ע' 155 ואילך⁵⁰].

*

יג. הקריאה דשמח"ת היא בפ' ברכה — "וזאת הברכה אשר ברך משה איש האלקים את בני ישראל לפני מותו", והפטרת שמח"ת היא מעין הקריאה — "ויהי אחרי מות משה עבד הוי' גו"⁵¹.

ונשאלת השאלה: הרי יום שמח"ת הוא זמן של שמחה, ומדוע קורין ביום זה בענינים המעוררים היפך השמחה?

יד. וביאור הענין — בהקדים ביאור כללות ענין ההפטרה:

ענין ההפטרה⁵² — נתקן בזמן הגזירה, דכיון שהיתה אז גזירה שלא לקרות בתורה, והי' קשה ביותר לפעול שיוכלו לקרוא בתורה, לכן התקינו לקרות לכה"פ בנביא מעין הקריאה, שענין זה הי' קל יותר לפעול.

45) ברכות לד, ב. רמב"ם הל' תשובה ("פרייהייט"), כפי שנתבאר בשמחת בית פ"ז ה"ד.

46) יומא פו, ב.

47) נדה ל, ב.

48) משפטים כב, ח.

49) ובכללות הם שני סוגים —

"האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ

מצרים" (ישעי' כו, יג): "אשור" הוא ענין

התענוג, והיינו — מצב של "חופש"

50) כפי שנתבאר בשמחת בית

השואבה סכ"ד ואילך (לעיל ע' 30 ואילך)

בענין "מי הנזהר העצומים והרבים גו' מלך

אשור" (ישעי' ח, ז); ו"מצרים" הוא ענין

המצרים וגבולים, שהוא ענין העוני והרוחק.

50) בשילוב עם שיחות יום שמח"ת

ושבת בראשית.

51) יהושע א, א.

52) ראה שו"ע אדה"ז או"ח רסרפ"ד.

ואף שענין זה נתקן בזמן הגזירה — נמשך הענין גם לאח"ז, ויתירה מזו — שהעלי' דמפטיר (הקשורה עם ענין ההפטרה) חשובה עוד יותר משאר העליות.

— ע"פ נגלה, העלי' החשובה ביותר היא שלישי, ואילו לפי כתבי האריז"ל, העלי' החשובה ביותר היא ששי⁵³. ואעפ"כ נהגו אדמו"ר הזקן, וכן רבותינו נשיאינו שלאחריו, לעלות לתורה (לא לשלישי ולא לששי, אלא) דוקא למפטיר⁵⁴, כיון שלאמיתו של דבר, דוקא במפטיר יש יתרון מעלה. —

והענין בזה — שאע"פ שכל ענין ההפטרה נתקן רק בזמן הגזירה, ואינו ענין עיקרי, אלא תחליף בלבד במקום הקריאה בתורה, הרי, ענין זה גופא הוא המעלה שבדבר — כידוע⁵⁵ שדוקא בזמן הגזירות, שישנם העלמות והסתרים, והנסיונות הם חזקים כו', אזי מתעורר כח המס"נ ביותר.

וכפי שמצינו במשל הנ"ל (ס"ח) בענין הלבושים, דכיון שהסיבה שהמלך מסתתר היא דוקא כדי שיחפשו אחריו, נמצא, שלאמיתו של דבר אין זה העלם, ואדרבה, בשעה שמחפשים, "לוקחים" ע"י החיפוש את עצם המלך. וזהו הפירוש ד"ואנכי הסתר אסתיר" — שדוקא בהענין ד"הסתר אסתיר" (ההעלמות והסתרים) מתגלה הענין ד"אנכי" (העצמות)⁵⁶.

טו. עפ"ז יובן הטעם שקריאת התורה דשמח"ת היא בפרשת "וזאת הברכה גו' לפני מותו", וההפטרה היא "ויהי אחרי מות משה עבד הוי"':

כל זמן שהי' משה רבינו בחיים — הי' מעמד ומצב הראוי⁵⁷; המן הי' בזכות משה⁵⁸ (אף שגם אח"כ "היו מסתפקין ממן שבכליהם"⁵⁹), ואפילו הבאר וענני הכבוד, שהיו בזכות אהרן ומרים, הרי אח"כ "חזרו שניהם בזכות משה"⁵⁸, כיון שעל ידו היו כל ההשפעות בגילוי. ואילו אחרי מיתת משה — הי' ענין של העלם והסתור.

ולכן צוה הקב"ה "חזק ואמץ"⁶⁰ — שלא להתפעל מההעלם וההסתור,

56) ראה גם תו"מ ח"ו ע' 164. וש"נ.

57) חסר איזה תיבות (המו"ל).

58) תענית ט, א.

59) קידושין לח, א.

60) יהושע א, ו. שם, ז. שם, ט. שם, יח.

53) ראה שיחת יום שמח"ת תשי"א ס"ג

(תו"מ ח"ב ע' 48). וש"נ.

54) ראה "לקט הליכות ומנהגי ש"ק"

(קה"ת תשנ"ו) פ"ז (ע' 38 ואילך). וש"נ.

55) ראה סה"מ תרמ"ח ע' קפו ואילך.

הנסמן בתו"מ סה"מ אדר ע' עז ואילך.

ואדרבה, יש להתחזק ביתר שאת, כיון שדוקא ע"י ההעלם והסתר מתגלה כח המס"נ ביותר, ודוקא עי"ז "לוקחים" את העצמות.

וכן הוא בכל דור ודור — שישנם העלמות והסתרים, ואין רואים גילוי אלקות. גם עתה יש נסים, אלא שההעלם הוא עד-כדי-כך ש"אין בעל הנס מכיר בנסו"⁶¹.

ועל זה ישנו הזמן דשמחת תורה — שבו ניתן הכח להסיר את כל הלבושים (כנ"ל ס"י), ולהפיק מההעלם רק את התכלית שבו, ואזי — "נגילה ונשמחה בך".

ולכן קורין בשמח"ת בפרשת "וזאת הברכה גו' לפני מותו", ומפטירין כנביא בענין "ויהי אחרי מות משה עבד הוי'" — להורות, שמבלי הבט על כך שנמצאים "אחרי מות משה עבד הוי'", צריך להיות (כהמשך ההפטרה) "חזק ואמץ", שזהו הענין דשמח"ת.

ועי"ז פועלים את הענינים שצריכים להיות נפעלים בשמח"ת — כנ"ל (ס"ט) שגילוי עצם הנשמה הוא ע"י התורה, ובאופן שמסירים את כל הלבושים, ונעשה הענין ד"נגילה ונשמחה בך".

*

טז. מנהג העולם⁶² שבשמחת-תורה עולים כל הנערים לתורה, ובשעת הקריאה פורסים טלית מעליהם, ולאחר הקריאה אומר החזן "המלאך הגואל גו"⁶³.

כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר, שבליובאוויטש לא נהגו במנהג זה; אבל, הטעם לזה אינו משום שענין זה לא קיים, אלא מפני שהענין דשמח"ת הוא למעלה מזה.

וכיון שישנו גם ענין זה — הנני להציע, שיביאו מחר להתוועדות גם את הילדים, מבן חמש שנים ומעלה. ועי"ז יומשכו הן הענינים ד"המלאך הגואל גו'", והן הענינים שלמעלה מזה.

* * *

יז. [אחר ההקפות של התלמידים (ע"פ הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א שלאחרי ההקפות של כל הקהל, יערכו הקפות גם התלמידים) — נכנס

ס"ע שעט ואילך. וש"נ.

(63) ויחי מח, טז.

(61) נדה לא, א.

(62) ראה רמ"א או"ח סתרס"ט. וראה גם

"אוצר מנהגי חב"ד" (קה"ת תשנ"ה) תשרי

כ"ק אדמו"ר שליט"א לביהמ"ד, וכשהפסיקו לרקוד לקח בידו בקבוק משקה, והכריז:]

מי שיקבל על עצמו ללמוד חסידות בכל יום — נוסף על שיעור תניא היומי — יתנו לו עתה "לחיים".

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן בידו הק' לחיים לכל אלו שקיבלו על עצמם הנ"ל].

